

або» у С. К'єркегора) М. Бердяев називає примусом, а не свободою. Людина в такому випадку, вважає вчений, поставлена перед обов'язковістю вибору, перед нормою, а це є закріпаченням, необхідністю вибирати те, що нав'язується. Тому він і заперечує кантівське трактування свободи як підкорення загальному моральному закону. Філософ негативно характеризує не тільки необхідність, а будь-яку форму обумовленості взагалі. Усі форми визначуваності вчинків людини, на переконання дослідника, виступають видами рабства людини. Проблема суперечностей рабства і свободи набуває змісту вічної боротьби світу духовного, де панує свобода і творчість, і світу зовнішнього, об'єктивованого, що підкорює людину. Тому все в справжньому людському бутті повинно пройти через випробування свободою.

Приймаючи до уваги вище наведене, можемо стверджувати, що свобода перебуває у нерозривному зв'язку з духовністю та є основою для розвитку особистості. Це зауваження, з огляду на тематичну спрямованість цієї публікації, є досить важливим для розуміння місця та ролі духовності у формуванні трудових можливостей особистості та практиці їх реалізації у повсякденному житті. На переконання В. Мороза, свобода є підґрунтям для формування людського «Я», яке, за умови певних абстрагувань, може бути розглянуто у вигляді джерела для розвитку трудового потенціалу особистості та продукту його реалізації, адже саме свобода є основою для «творіння з нічого» та «енергію до світового кругообігу енергії». Отже приймаючи за основу зміст вище визначених концептів «свобода – першооснова духовності» та «свобода – джерело розвитку трудового потенціалу» можемо припустити, що духовність, як «людська здатність до самоствердження та творення культури» може бути розглянута на рівні детермінанти трудового потенціалу особистості. Таким чином, духовність є джерелом формування та розвитку трудових можливостей людини та продуктом їх реалізації. Серед перспективних напрямів в організації наукових досліджень у межах порушеної проблематики, слід виділити перш за все ті, зміст яких пов'язано з потужністю впливів релігійно-культурологічних доктрин на умови формування трудового потенціалу соціального об'єкту (людини, колективу, громади, суспільства).

Міщенко Ю.О.

ЕСТЕТИЧНИЙ ІДЕАЛ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Проблема естетичного розвитку особистості була актуальною в усі часи, але сьогодні вона набуває особливого значення, оскільки тепер науковий та технічний прогрес входить в суперечність з духовними і культурно-естетичними нормами.

Процес розвитку та виховання потреби в існуванні естетичного ідеалу у студентів вищих навчальних закладів дуже складний, на нього впливає багато факторів зовнішнього середовища. На сьогоднішній день у суспільстві існують такі негативні явища, як падіння загальної ті духовної культури. Студенти як соціально активна група особливо гостро відчують зміни, які відбуваються в житті суспільства, та наслідок негативних тенденцій таких, як низькопробна масова культура. Тенденції гуманізації сучасної освіти та зростаюча потреба суспільства у творчих особистостях, які мають стійкі естетичні ідеали, обумовлюють актуальність проблеми естетичного розвитку студентів вищих навчальних закладів мистецтв і дозволяють говорити про актуальність дослідження.

Таким чином новизна полягає в дослідженні розвитку естетичного ідеалу як вищого критерію естетичної оцінки та особливого духовного утворення особистості студента. Суперечності між рівнем підготовки спеціаліста у вищому навчальному закладі та вихідним рівнем знань студента які він використовує на практиці визначає проблему дослідження – як найбільш ефективно організувати процес формування естетичних ідеалів у студентів вищих навчальних закладів мистецтв. Розв'язання проблеми може покращити якість професійного рівня спеціаліста у формуванні естетичних ідеалів. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка виявлення впливу педагогічних умов на потреби у формуванні естетичних ідеалів.

Наведений матеріал дозволяє дійти такого висновку – естетичне виховання та розвиток естетичних ідеалів – це найважливіші засоби формування духовного світу та світогляду людини.